

SECTION: PEDAGOGICAL SCIENCES.

SEKCJA: NAUKI PEDAGOGICZNE.

How to cite: Ponomarevskyi, S. (2024). Methodological approaches to integrating global educational trends into the New Ukrainian School. *The Science of Tomorrow: Innovative Approaches and Forecasts*. (pp. 49-54). Futurity Research Publishing. <https://futuraity-publishing.com/the-science-of-tomorrow-innovative-approaches-and-forecasts-archive/>

Methodological approaches to integrating global educational trends into the New Ukrainian School

Пономаревський Станіслав Борисович

доктор педагогічних наук, завідувач кафедри педагогіки, корекційної освіти та менеджменту, Чернігівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені К.Д. Ушинського, Чернігів, Україна, 2diaspora2@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0003-1603-5366>

Accepted: March 19, 2024 | **Published:** April 15, 2024 | **Language:** Ukrainian

Abstract: The article analyzes the main educational trends of the new Ukrainian school, which are distinguished in the current changing context, including in a crisis situation. It is emphasized that the emergence of new trends in education is inevitable, as the modern generation lives in an era of global transformations that change values, lifestyles, thinking, communication, and vision of the future. Unfortunately, in a situation where all information is freely available, the value of knowledge is ignored. Instead, the ability to apply theory in practice, life skills, social skills, digital competence, and the ability to adapt to changing modern conditions are becoming a priority. It is noted that educational trends are influenced not only by the dynamic development of society, but also by social upheavals caused by large-scale force majeure situations.

Keywords: New Ukrainian School, school education, global educational trends, educational reform, integrated learning.

Вступ

Сучасне покоління живе в епоху глобальних трансформацій, які змінюють цінності, спосіб життя, мислення, спілкування та бачення майбутнього. З'являються нові тенденції в освіті, освітні підходи та вимоги до вчителів і учнів, які змінюють цінності, пріоритети та компетенції учасників освітнього процесу. Це не дивно, адже виклики, які колись стояли перед освітніми установами, вже не відповідають вимогам сучасного динамічного суспільного розвитку. «Школа пам'яті» трансформувалася в «Школу радості пізнання». У середовищі, де всі види інформації є у вільному доступі, цінність знань, на жаль, ігнорується. Натомість пріоритетними є практичне застосування теорії, життєві та соціальні навички, цифрова компетентність і вміння адаптуватися до мінливих умов сьогодення.

На жаль, на освітні тренди впливають не лише динамічні суспільні зміни, а й соціальні потрясіння, спричинені масштабними форс-мажорними подіями (світова пандемія COVID-19, війна в Україні). Однак варто зазначити, що «невдачі, які зачіпають окремі соціальні інститути та структури, тим не менш, не зупиняють висхідну тенденцію розвитку суспільства до постійного вдосконалення своєї організації».

Мета: відобразити нові методи щодо створення та впровадження інноваційних освітніх практик у Новій українській школі.

Результати дослідження

Численні дослідники вивчали методологічні підходи до інтеграції глобальних освітніх трендів у Нову українську школу (НУШ). Наприклад, Андрущенко (2019) підкреслює, що майже 25-літній досвід цивілізації 21-го століття виявив низку тенденцій, яких слід дотримуватися в майбутньому. Атманчук & Атманчук (2021) доводять, що формування найвищого рівня професійної компетентності та світогляду (навичок, умінь, переконань, поведінкової готовності, звичок, авторського педагогічного кредо) можливе лише в контексті STEM-освіти в галузях науки, технологій, інженерії та математики. Гавлітіна (2023) аналізує міжнародний та національний досвід створення і використання інноваційних практик для задоволення потреб нових українських шкіл. Гриневич (2022) представляє погляди науковців і практиків, які зробили значний внесок в ідейно-методологічні засади української освіти в контексті світового та національного шкільництва, розвитку людського потенціалу та викликів сучасної глобалізації. Заблоцька (2019) аналізує сучасний стан і проблеми державного регулювання пострадянської освітньої парадигми та оцінює поточні державні реформи. Рудіна (2022) наголошує на проблемі методологічних трансформацій у підготовці здобувачів освіти до викладання іноземних мов у школах у часи глобальних соціальних та особистісних викликів. Стрельников (2019) визначає, що найважливішим завданням освітньої реформи в Україні є розвиток освіченої та творчої особистості, здатної системно і конструктивно

мислити, швидко знаходити необхідну інформацію, приймати найбільш адекватні та конструктивні рішення й генерувати принципово нові ідеї в різних галузях знань. Струтинська, Умрик (2020) аналізують тенденції розвитку цифрових технологій, їх вплив на формування освітніх напрямів та визначають актуальні освітні тренди в Україні в умовах пандемічного карантину 2020 року. Хомич (2021) з'ясовує, що вектор професійного розвитку вчителів НУШ визначається з урахуванням концептуальних засад реформи у сфері сучасної освіти та впровадження педагогічних інновацій в освітню діяльність. Швардак (2022) обговорює основні освітні тенденції нових українських шкіл, які виділяються в сучасному мінливому середовищі, в тому числі в кризовій ситуації.

На сучасному етапі розвитку суспільства відбувається модернізація системи освіти. У цьому контексті освітня практика вимагає від педагогів оновлення всього освітнього процесу, його стилю, змін у роботі вчителів тощо. Зараз важливо, щоб інноваційна освітня практика розкривала освітні інновації та розвиток учителів для реалізації реформ Нової української школи (Гавлітіна, 2023).

«Більше діджиталізації» для шкіл означає не обладнання, а, скоріше, методологічну готовність учителів. Це означає, що вчителі методично підготовлені до виконання своїх освітніх завдань відповідно до освітніх потреб і вимог конкретних учнів у рамках дистанційної або очної форми навчання. Формування соціальних навичок є частиною шкільної освіти і включає: критичне мислення, креативність, навички роботи в команді, навички вирішення проблем, уміння вибирати нестандартні рішення та ін. Також навчання іноземних мов є ефективним, тому що різні види освітньої діяльності, які відбуваються в класі, сприяють розвитку соціальних навичок. Здобувачі освіти беруть активну участь у виконанні таких видів освітньої діяльності та вважають навчальні завдання цікавими та педагогічними (Рудіна, 2022).

Тому питання професійного розвитку вчителів не є новим і було актуальним на всіх етапах розвитку суспільства. Проблема реформування освіти в Україні, в тому числі педагогічної, постала на початку 21-го століття. Зокрема, науковці виокремили головні концептуальні засади, які є актуальними для професійного розвитку особистості та потребують поглибленого дослідження (Хомич, 2021):

1. Загальноцивілізаційні, що визначається соціальним замовленням сучасного суспільства на компетентних професіоналів;
2. Діяльнісно-особистісні, адже людство вступило в епоху інформаційного суспільства, що передбачає докорінні зміни в умовах освіти і виховання;
3. Системно-наукові та методологічні, що впливає на зміну парадигми наукового пізнання та розвитку світу;
4. Розвивально-професійні, що визначається загальнонауковими закономірностями розвитку людини та забезпечує неперервне становлення педагога-професіонала.

За роки незалежності в Україні спостерігалися як позитивні, так і негативні тенденції в освітніх результатах. Україна – це держава, яка пройшла через низку воєн та безперервних і болючих реформ. Українські політики постійно наголошують, що питання якісної сучасної освіти в

Україні є надзвичайно важливим і пріоритетним для уряду. Сьогодні освіта є частиною процесу децентралізації (Заблоцька, 2019).

Результатом розвитку освіти і науки мають стати працюючі, розумні, творчі, духовні, суб'єкти матеріального і духовного виробництва та активні творці культури, держави і громадянського суспільства (Андрущенко, 2019).

Нова філософія освіти і нова освітня парадигма вимагає вирішення проблеми культурного розвитку особистості здобувача освіти (Стрельников, 2019).

Актуальними нині є такі освітні тренди (Струтинська, Умрик, 2020):

- 1) STEAM-освіта (наука, технології, інженерія, мистецтво, математика);
- 2) формування компетентностей (предметних і ключових);
- 3) персоналізація навчання, адаптивне навчання;
- 4) розвиток неформальної освіти, відкритість і доступність освіти;
- 5) практико-орієнтоване навчання, спрямоване на конкретні результати;
- 6) розвиток підприємницького, дослідницького і критичного мислення;
- 7) гейміфікація (навчання через гру);
- 8) мобільне навчання;
- 9) зміна ролі вчителя, викладача.

Формування найвищих рівнів професійних компетентностей і світогляду (вміння, навички, переконання, готовність до вчинку, звички, авторське педагогічне кредо) можливо лише в умовах впровадження STEM-освіти в галузях природничої науки, технологій, інженерії та математики. А це відбувається через безперервне формування природничо-наукової грамотності здобувача освіти на всіх етапах його підготовки, починаючи з молодшої загальноосвітньої школи, подальшого навчання в закладах вищої освіти і завершуючи закладами післядипломної освіти.

Україна інтегрується в загальноєвропейський освітній простір, а окремі пріоритети стають центральними для національної системи освіти. Це є причиною зміщення акценту з педагогічних методів на особистість. Сьогодні розроблено велику кількість теоретичних концепцій цього типу навчання. Враховуючи такі окреслені передумови, мабуть, необхідно торувати шляхи до створення ефективних дидактико-філософських моделей менеджменту результативного, дієвого і якісного природничо-наукового навчання.

Реформуючи освіту під впливом світового передового досвіду, Україна бере приклад із країн-лідерів за якістю освіти, насамперед Фінляндії, Південної Кореї, Сінгапуру, Польщі. Саме на основі вивчення досвіду цих країн та адаптації його до українського формату освіти зародився освітній проєкт, а згодом – шкільна реформа під назвою «Нова українська школа» (Концепція НУШ, затверджена колегією МОН України 2016 р.). Національна імплементація світового досвіду в загальну середню освіту розпочалася в Україні 01.09.2018 р. Саме завдяки цьому освітньому проєкту у вітчизняну освіту залучено чимало світових трендів.

Сучасна людина має розуміти, що більше не існує однієї професії на все життя. Вона повинна постійно навчатися, бути гнучкою, оперативно реагувати на зміни, швидко адаптовуватись до тих умов, які часто від неї не залежать (Швардак, 2022).

Висновки

Отже, концепція НУШ спонукає освітню та наукову галузь до запровадження нових стандартів змісту освіти та освітнього середовища, становлення цілої науково-освітньої спільноти, створення необхідних освітніх умов, засобів і технологій для підготовки креативних, творчих, активних освітян. Ініціативні педагоги здатні сприймати конструктивні зміни та впроваджувати їх у професійну діяльність. Національна освітня політика України має відповідати глобальним викликам освіти та створювати конкурентоспроможне освітнє середовище. Для цього треба системно формувати відповідну нормативно-правову базу для забезпечення необхідної фінансової спроможності розвитку освітньої галузі. Крім того, державне управління має приділяти більше уваги подоланню мовної дискримінації хоча б у школах, щоб нові покоління українців могли розвивати нашу економіку і бути на одному рівні зі світовою.

Література

Андрущенко, В. (2019). Глобальні тренди розвитку освіти XXI століття. *Вища освіта України*, 3, 5–14. <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/37474>

Атманчук, В., & Атманчук, П. (2021). Еталонні критерії контролю прогнозованих результатів навчально-пізнавальної діяльності. *Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної online-конференції*, 6-11. https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/37637/Atamanchuk_STEAM.pdf?sequence=1

Гавлітіна, Т. (2023). Інноваційні освітні практики: створення та впровадження в новій українській школі. *Нова педагогічна думка*, 3 (115), 20-25. <http://npd.roippo.org.ua/index.php/NPD/article/download/576/523>

Гриневич, Л. (2022). Концептуальні ідеї реформи «Нова українська школа» у світлі української педагогічної думки. *Український педагогічний журнал*, 4, 98-111. <http://surl.li/sobds>

Заблоцька, А. (2019). Глобалізаційні виклики для української освіти як однієї з цілей сталого розвитку. *Вчені записки Університету «КРОК»*, 4 (56), 108-116. <http://snku.krok.edu.ua/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/download/243/275>

Рудіна, М. (2022). Методичні трансформації в підготовці студентів до викладання іноземних мов у школі. *Наукові записки*, 204, 23-8242. <https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk/article/download/1236/1163>

Стрельников, В. (2019). Інноваційні технології навчання в контексті реалізації концепції «Нова українська школа». *Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний, європейський та національний виміри змін*, 1, 26–29. http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/17839/1/5_Стрельников_Суми_інновації_2019.pdf

Струтинська, О., Умрик, М. (2020). Сучасні освітні тренди в умовах розвитку цифрового суспільства. *Інноваційна педагогіка*, 26, 201-205. <http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2020/26/42.pdf>

Хомич, Л. (2021). Вчитель Нової української школи: вектори професійного розвитку. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*, 2 (20), 168-177. <http://www.adult-education-journal.com.ua/index.php/aej/article/download/193/154>

Швардак, М. (2022). Освітні тренди в умовах нової української школи. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*, 89, 136-140. http://dspace-s.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/9977/1/EDUCATIONAL_TRENDS_IN_THE_CONDITIONS.pdf